

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részítése**

Az ügy száma:	Kfv.VII.38.167/2021/15.
A tanács tagjai:	Dr. Varga Zs. András a tanács elnöke Dr. Remes Gábor előadó bíró Dr. Fekete Ildikó bíró
Az I. rendű felperes:	Mento Környezetkultúra Kft. (3527 Miskolc, Besenyői út 26.)
Az I. rendű felperes képviselője:	Kántor, Szilasi, Sárközy és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: ügyvéd (1123 Budapest, Alkotás u. 39/C.) és ügyvéd (1163 Budapest, Lombos u. 30.)
A II. rendű felperes:	M-U-T Hungaria Kommunális Járműgyártó és Kereskedelmi Kft. (2851 Környe, Iparcentrum u. 3.)
A II. rendű felperes képviselője:	Bitai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: ügyvéd (1021 Budapest, Tárogató út 47-49.)
Az alperes:	Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány u. 5.)
Az alperes képviselője:	Dr. Ay Zoltán Nándor kamarai jogtanácsos és Dr. Kolongya Dóra kamarai jogtanácsos
Az alperesi érdekelt:	Budapest Főváros Önkormányzata (1052 Budapest, Városház u. 9-11.)
Az alperesi érdekelt képviselője:	kamarai jogtanácsos
A per tárgya:	versenyügyben hozott Vj/77-470/2016. számú (további iratváltozatok: Vj/77-471-476/2016. számú) határozat, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata
A felülvizsgálati kérelemmel támadott határozat:	a Fővárosi Törvényszék 105.K.701.007/2020/70. számú ítélete
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:	az I. rendű felperes (71. sorszám alatt) az alperes (72. sorszám alatt)
A csatlakozó felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:	az alperesi érdekelt (Kfv.4. sorszám alatt)

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 105.K.701.007/2020/70. számú ítéletét az I. rendű felperes vonatkozásában hatályában fenntartja, a II. rendű felperest illetően hatályon kívül helyezi, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg az alperesnek 2.628.600 (azaz kettőmillió-hatszázhusznyolcezer-hatszáz) forint felülvizsgálati perköltséget, valamint az államnak – felhívásra – 3.500.000 (azaz hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a II. rendű felperesnek 2.133.050 (azaz kettőmillió-egyszázharmincháromezer-ötven) forint, az alperesnek további 2.638.600 (azaz kettőmillió-hatszázharmincnyolcezer-hatszáz) forint költsége merült fel, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes 2016. december 1-jén versenyfelügyeleti eljárást indított a perben nem álló Jumbo Log Kft.-vel, Profi-Bagger Kft.-vel és Restone Kft.-vel szemben, majd az eljárásba 2018. április 20-án a II. rendű felperest, 2018. május 16-án pedig az I. rendű felperest is ügyfélként bevonta. Azt feltételezte, hogy az eljárás alá vont vállalkozások tiltott egyeztetéseket folytattak és információkat osztottak meg egymással egycs hulladékkezeléssel és ahhoz kapcsolódó gyűjtődények, speciális gépjárművek és egyéb berendezések beszerzésével összefüggésben kiírt közbeszerzési eljárásokban tanúsítandó ajánlatadói magatartások meghatározására nézve.
- [2] Eljárása eredményeként az alperes a 2019. december 4-én kelt, egybefoglalt döntésének keresettel támadott határozati részében – a felperesek tekintetében – megállapította, hogy az I. rendű felperes a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 11. § (2) bekezdés a) és d) pontjaiba, egyúttal az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikk (1) bekezdés a) és c) pontjaiba ütköző jogsértést követett el a Hatvan és Környéke Települési Szilárdhulladék-gazdálkodás Fejlesztése Társulás által a KEOP-1.1.1/C/13-2013-0011 konstrukció keretében kiírt „*Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek eszközparkjának fejlesztése, informatikai korszerűsítése*” tárgyú, a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata által a KEOP-1.1.1/C/13-2013-0001 konstrukció keretében kiírt „*Miskolc és Térsége Hulladékgazdálkodási Rendszerének fejlesztése eszközbeszerzésekkel*” tárgyú és a Sajó-Bódva Völgye és Környéke hulladékkezelési Önkormányzati Társulás által a KEOP1.1.1/C/13-2013-0002 konstrukció keretében kiírt „*Arubeszerzés – járművek és munkagépek beszerzése*” tárgyú tenderek (a továbbiakban: hatvani, miskolci és sajó-bódvai tenderek) kapcsán lefolytatott ajánlatkéréseken az ajánlati árak és a nyertes vállalkozás személynek a Jumbo Log Kft.-vel és a Restone Kft.-vel történt előzetes egyeztetésével; megállapította továbbá, hogy a II. rendű felperes a Tptv. 11. § (2) bekezdés a) és d) pontjaiba, egyúttal az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdés a) és c) pontjaiba ütköző jogsértést követett el az alperesi érdekelt által a KEOP-1.1.1/C/13-2013-0019 konstrukció keretében kiírt „*Hulladék lerakástól történő eltérítéséhez szükséges eszközök beszerzése – a fővárosi hulladékgazdálkodási rendszer eszközparkjának fejlesztése és informatikai korszerűsítése*” tárgyú tenderen (a továbbiakban: budapesti tender) az ajánlati árak és a nyertes vállalkozás személyének a Jumbo Log Kft.-vel, a Profi-Bagger Kft.-vel és a Restone Kft.-vel történt előzetes egyeztetésével. Ezért az I. rendű felperessel szemben 307.720.000 forint, a II. rendű felperessel szemben 206.610.000 forint versenyfelügyeleti bírságot szabott ki.
- [3] Határozatának indokolásában a hatvani, miskolci és sajó-bódvai tenderek kapcsán megállapította, hogy mindegyik tendert az I. rendű felperes nyerte meg. Az ajánlattételi felhívás

időpontja mindhárom tender esetében 2015. május vége, illetve június eleje, az ajánlattételi határidő időpontja pedig 2015. augusztus eleje volt. Az I. rendű felperes és a Jumbo-Log Kft. a felhívást követően, de még a határidő lejáta előtt elkezdtek egy előszerződés tartalmát megtárgyalni. A szerződéstervezetekben a felek rögzítették, hogy az I. rendű felperes ajánlatot nyújtott be a tenderekre, és amennyiben azokat megnyeri, a megajánlott kompaktorokat a Jumbo Log Kft.-től szerezne be. Az időbeliséget az I. rendű felperes 2018. december 17-én kelt nyilatkozata és a [redacted], az I. rendű felperes igazgató-helyettese által 2015. szeptember 17-én [redacted] küldött „kompaktor szerződések” tárgyú e-mail és annak mellékletét képező három szerződéstervezet is igazolja. [redacted], a Restone Kft. ügyvezetőjének naplójában található, 2015. június 15. és 29. közötti bejegyzések három helyen is kifejezetten hivatkoznak az I. rendű felperessel való szerződéskötés folyamatára. Továbbá, a Jumbo Log Kft. ajánlatában magasan azon ár fölött szerepeltette a kompaktorokat, mint amennyiért az I. rendű felperesnek nyertessége esetén a tervezet szerint értékesítette volna. A sajó-bódvai tender kapcsán további bizonyíték a kiírónak a Dr. Kónya Ügyvédi Iroda, mint közbeszerzési tanácsadó által kiküldött hiánypótlási felhívására feltehetően [redacted] által kézzel írott feljegyzés: „08.11.13 óra; Nem hiánypótolunk!” is. Az I. rendű felperes nyilatkozata szerint a felhívásnak megfelelő kompaktorok kizárólagos magyarországi forgalmazója a Jumbo Log Kft. volt, így észszerűen előre láthatta, hogy a Kft. a potenciális versenytársa. Ennek ellenére nem pusztán árajánlatot kért, hanem előszerződésről tárgyalt. Az ajánlatkérésen túlmutató szerződéses egyeztetések az I. rendű felperes tendernyertességének előmozdítását szolgálták.

- [4] A budapesti tenderrel összefüggésben az alperes megállapította, hogy az I. tenderrész nyertese a II. rendű felperes, a 2-3. tenderrészek nyertese a Jumbo-Log Kft. lett. A Jumbo Log Kft. és a Restone Kft. irányítási jogait gyakorló [redacted] által 2015. január 21-én a Jumbo Log Kft. munkavállalójának küldött „Válasz: Fwd: FW: Hiánypótlás és felvilágosítás val. indokolás kérés (Hulladékgy. Célgépj) 11.old” tárgyú e-mail szerint „Nem kell visszaigazolni, viszont a bevonva GOZEROVEL készüljön a hiánypótlás. A Jumbo nem kell ervenyes legyen az első részre, a többi meg kell nyerne. A bagger nem kell ervenyes legyen semmire, de azért tegyünk úgy, mintha kuzdenenk. A Mut nak kell nyernie az I. részt.”. [redacted], a Jumbo Log Kft. műszaki igazgató-helyettese a 2015. január 23-án [redacted], a Restone Kft. ügyvezetőjének küldött „Re: Továbbított: előszoba szőnyeg csere” tárgyú e-mailben többek között azt írja, hogy rákérdez a II. rendű felperes hiánypótlására [redacted], a II. rendű felperes munkavállalójától, hogy az rendben elkészült-e. Az e-mail további bizonyítéka annak, hogy a versenytársak közötti egyeztetés a Jumbo Log Kft. és a II. rendű felperes között is zajlott. Az e-mailben [redacted] nyomatékosítja, hogy a Jumbo Log Kft. részére nem készítettek hiánypótlást, aminek az volt a célja, hogy a II. rendű felperes meg tudja nyerni az I. részt. A tenderadatokból megállapítható, hogy a Jumbo Log Kft. csak részben teljesítette a hiánypótlást az I. rész vonatkozásában, így azt a II. rendű felperes nyerte meg, pedig az ajánlati ára magasabb volt, mint a Kft. árajánlata. Amennyiben a Jumbo Log Kft. a hiánypótlást teljesítette volna, megnyerhette volna a tender I. részét is, ám azt azért nem tette meg, hogy elősegítse a II. rendű felperes tendernyertességét. A [redacted] által 2015. október 27-én [redacted] küldött „engedményezés MUT - restone 2015” tárgyú e-mail és annak „engedményezés MUT - restone 2015.doc” című, a II. rendű felperes és a Restone Kft. közötti megállapodás tervezetét tartalmazó melléklete ugyancsak a felek közötti egyeztetésre utal.
- [5] Az alperes felhívására a Jumbo Log Kft., a Profi-Bagger Kft. és a Restone Kft. egyezségi eljárásban vettek részt, amelynek eredményeként közös álláspontra jutottak, a vállalkozások egyezségi nyilatkozatokat tettek, amelyekben a jogsértő magatartásban való részvételüket egyértelműen elismerték, a magatartásnak és jogi megítélésének tényszerű és tömör leírását is adták. Később nyilatkoztak arról, hogy az előzetes álláspont tartalma érdemben megegyezik az egyezségi nyilatkozatban foglaltakkal.

- [6] A fentiek alapján az alperes megállapította, hogy az egyes tenderek kapcsán folytatott egyeztetésekben az I. és II. rendű felperesek is részt vettek, azok megállapodásnak, de legalábbis összehangolt magatartásnak tekinthetők, árrögzítésnek és piacfelosztásnak is minősülnek.
- [7] A bírságkiszabás során a Tpv. 78. §-ára, valamint a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének a versenykorlátozó megállapodásokra és összehangolt magatartásokra, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre, valamint a jelentős piaci erővel való visszaélésre vonatkozó tilalmakba ütköző magatartások esetén a bírság összegének megállapításáról szóló 11/2017. közleményére (a továbbiakban: Bírságközlemény) volt figyelemmel. A kiinduló összeg meghatározása során a jogsértéssel érintett beszerzések (tenderek) értékének háromszorosát tekintette releváns forgalomnak. A jogsértés súlya kapcsán a verseny veszélyeztettségének megítélésekor azt értékelte, hogy az eljárás alá vont vállalkozások jogsértése (árrögzítés és piacfelosztás) jelentős mértékben képes a köztük lévő verseny korlátozására. A jogsértés piaci hatása körében azt vette figyelembe, hogy az érintett közbeszerzési eljárásokban részt vevő vállalkozások mindegyike vagy többsége részese volt a jogsértő magatartásnak, így a piaci részesedés valamennyi tender vonatkozásában legalább 50% volt. A jogsértés ténylegesen megvalósult, és a tenderek túlnyomó részét az eljárás alá vontak nyerték meg. Valamennyi vállalkozás vonatkozásában kiemelt fokú súlyosító körülményként vette figyelembe a felróhatóságot, utalva arra, hogy a jogsértés közbeszerzésen való összejátszás révén valósult meg, ez pedig a közpénzek racionális felhasználásának veszélyeztetése miatt alapvetően ellentétes a társadalmi elvárással, több jogszabály által is tiltott, amivel a vállalkozásoknak tisztában kell lenniük.

Az I. és a II. rendű felperesek keresete, az alperes védekezése

- [8] Az I. rendű felperes keresetében elsődlegesen az alperes határozata rá vonatkozó részének megváltoztatását, és a vele szemben indított versenyfelügyeleti eljárás jogsértés hiányában történő megszüntetését kérte. Másodsorban a határozat rá vonatkozó részének megsemmisítése, harmadlagosan annak hatályon kívül helyezése, negyedlegesen pedig a határozat megváltoztatásával a vele szemben kiszabott versenyfelügyeleti bírság mellőzése, de legalább egynegyedére történő mérséklése iránt terjesztett elő kérelmet. Egyebek mellett sérelmezte az alperes tényállás-tisztázási, bizonyíték-értékelő tevékenységét, indokolási kötelezettségének mikénti teljesítését. Álláspontja szerint az alperes a beszállítói jogviszonyt értékelte jogellenesnek, az általa felállított hipotézisnél van észszerűbb magyarázat. Kifogásolta, hogy az alperes a határozatában fő bizonyítékként az előzetes álláspontban nem értékelt, 2018. december 17-én kelt nyilatkozatára hivatkozott. Hangoztatta, hogy az alperes az ügyintézési határidőt túllépte, ezért a bírságkiszabás lehetősége elenyészett. Kifogásolta a bírságkiszabás szempontjait.
- [9] A II. rendű felperes keresetében elsődlegesen a határozat rá vonatkozó részének megsemmisítését kérte. Másodsorban a határozat rá vonatkozó részének hatályon kívül helyezése, harmadlagosan a határozat megváltoztatásával a vele szemben kiszabott versenyfelügyeleti bírság mérséklése iránt terjesztett elő kérelmet. A többi között azzal érvelt, hogy a terhére rótt jogsértést nem követte el, ezzel ellentétes bizonyítékot az alperes sem tudott felmutatni. Esetében egyetlen közvetlen bizonyíték sincs, a bizonyítékként felhasznált e-mailek tartalmát nem ismerte, annak sem küldője, sem fogadója nem volt, semmilyen egyeztetésben az eljárás alá vont vállalkozásokkal nem vett részt. A nála végzett helyszíni kutatás során az alperes bizonyítékot nem foglalt le. Rá nézve terhelő tanúvallomást senki nem tett. Hangoztatta, hogy az alperes az ügyintézési határidőt túllépte, ezért a bírságkiszabás lehetősége elenyészett. Kifogásolta a bírságkiszabás szempontjait, valamint az alperes határozathozatalát követő eljárását.

- [10] Az alperes védekezése az I. és a II. rendű felperesek keresetének elutasítására irányult. Kifejtette, hogy az I. rendű felperes magyarázata a rendelkezésre álló bizonyítékokkal nem egyeztethető össze. A határozat az előzetes állásponttól eltérhet, az I. rendű felperes által állított eltérés nem lényeges, az I. rendű felperes a nyilatkozatára utólag észrevételt tehetett. A II. rendű felperes alternatív magyarázatai sem meggyőzőek, mivel nem a határozati tényállás egészére próbált életszerűbb magyarázatot adni, hanem csak egyes elemeire. Az ügyintézési határidő nem lépte túl, a határidő a nyugvást eredményező időszakok figyelembevételével 2020. március 15-én járt volna le, a határozatát 2019. december 5-én, 101 nappal ez előtt meghozta. A bírság meghatározása is jogszerű volt.
- [11] Az alperesi érdekelt az alpereshez csatlakozva a II. rendű felperes keresetének elutasítását kérte.

A jogerős ítélet

- [12] Az elsőfokú bíróság a 2021. október 26-án kelt és jogerős, felülvizsgálni kért ítéletével az I. rendű felperes keresetét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította, az alperes határozatának a II. rendű felperessel szemben jogsértést megállapító és versenyfelügyeleti bírságot kiszabó rendelkezését és az ahhoz kapcsolódó indokolást pedig a Kp. 89. § (1) bekezdés a) pontja alapján megsemmisítette.
- [13] Ítéletének indokolásában megállapította, hogy az I. rendű felperes vonatkozásában az alperes a tényállást feltárta, széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le, amelynek eredményeként vonta le a határozati következtetéseit. Nem az I. rendű felperes és a Jumbo Log Kft. közötti beszállítói jogviszonyt értékelte jogellenesnek, hanem az I. rendű felperes hatvani, miskolci és sajó-bódvai tenderekkel összefüggésben tanúsított magatartását, amivel összefüggésben kiemelte, hogy az érintett tendereken az I. rendű felperes és alvállalkozója egymás potenciális versenytársai voltak. Hangsúlyozta: az I. rendű felperes azon érvelése, miszerint a felek tenderek során tanúsított magatartásának van észszerűbb magyarázata, önmagában nem teszi az alperes határozatát jogsértővé, és nem alkalmas annak igazolására, hogy az alperes a tényállás-tisztázási kötelezettségét megsértette. Az alperes nem egy-egy bizonyítékot ítélt olyanoknak, mint amely a felek közötti összejátszást igazolja, hanem a bizonyítékokat összességében is értékelve állapította meg az I. rendű felperes jogsértését. naplóbejegyzései az I. rendű felperes jogsértésének megállapítását alátámasztják, azok megfogalmazása valószínűsíti rögzítésük időpontját. Hangsúlyos továbbá, hogy a „kompaktor szerződések” tárgyú e-mail mellékletét képező szerződéstervezeteken lévő dátum az ajánlattételi határidőt megelőzi. Mindezt jogszerűen értékelte az alperes az I. rendű felperes 2018. december 17-én kelt nyilatkozatával egybevágó, jogsértést alátámasztó bizonyítéknak. A három tenderrel kapcsolatos adásvételi előszerződések tartalma nem arra utal, hogy az I. rendű felperes „a felhasználási cél felfedése nélkül” kívánt volna a Jumbo Log Kft.-vel kapcsolatba lépni.
- az I. rendű felperest közvetlenül is nevesítő – naplóbejegyzései ugyancsak azt a tényt erősítik, hogy a felek a versenyhelyzetből fakadó bizonytalanságot, a szerződések lényeges tartalmának meghatározása által már az ajánlattételi határidőt megelőzően kitérítették. Az ajánlattételi felhívások megjelenésének, az ajánlattételi határidő és a bontás, valamint az eredményhirdetés időpontjaival összevetve naplóbejegyzéseit, azok azt támasztják alá, hogy az egyeztetések nem kizárólag a Jumbo Log Kft. és a Restone Kft., hanem az I. rendű felperes és a Jumbo Log Kft. között is létrejöttek. A Jumbo Log Kft. az előszerződések alapján tudta, hogy az I. rendű felperes indul a tendereken. Amennyiben a Jumbo Log Kft. ténylegesen versenyző ajánlattal kívánt volna indulni, úgy azt az I. rendű felperes által megajánlott árhoz képest alacsonyabb összeggel meg tudta volna tenni. A hiánypótlás tényleges elmaradása, I. rendű felperesre vonatkozó naplóbejegyzései a hiánypótlás tudatos elmaradására vonatkozó bizonyítékok, amelyek az

alperes által feltárt egyéb bizonyítékokkal egybevetve és értékelve azt a megállapítást eredményezik, hogy mindez arra vezethető vissza, hogy a tenderek nyertesét ne tisztességes gazdasági verseny keretében válasszák ki. A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 3. § 2. pontjában foglalt definíció az alvállalkozó fogalomköréből veszi ki a forgalmazót, ugyanakkor mindez nem jelenti azt, hogy a termék forgalmazója az ajánlattevő (jelen esetben az I. rendű felperes) mellett másik ajánlattevőként megjelenve, a szerződés lényeges tartalmáról egyeztetve oly módon vehetne részt az eljárásban, hogy az a gazdasági versenyből fakadó bizonytalanságot érdemben csökkentse. Azt az I. rendű felperesi érvet sem tartotta alaposnak, amely az egyes tendereket kikérő vállalkozások számát állította párhuzamba a marasztalt vállalkozásokkal, mivel az alperes erre vonatkozó helyes álláspontja szerint – figyelembe véve a kialakult bírói gyakorlatot – az ajánlatot ténylegesen benyújtók, ekképpen az egyes tendereken versenyzők lehetnek az érintett piac részesei.

- [14] Idézte a Tpv. 73. § (1) bekezdését, majd az előzetes álláspont és a határozat összevetése alapján megállapította, hogy az előzetes állásponthoz képest az egyes bizonyítékok eltérő sorrendben szerepelnek a határozatban, azonban ez nem jogszabálysértő. Nem értékelhető az alperes határozati megállapítása akként, hogy abban az előzetes állásponthoz képest új alapra helyezte volna a jogsértéssel kapcsolatos álláspontját csak azért, mert az I. rendű felperes 2018. december 17-én kelt nyilatkozatát az előzetes álláspontban nem részletezte. A nyilatkozat határozatban idézett részének bizonyítékként való figyelembevétele nem teszi a határozatot jogszabálysértővé. Az I. rendű felperes érvelése abban sem volt megalapozott, hogy az alperes a nyilatkozat bizonyos részét kiragadta volna, mivel annak tartalmát értékelve megállapítható, hogy az alperes által idézett, az I. rendű felperes által is hangsúlyosan szerepeltetett rész a nyilatkozat többi részével nem áll ellentétben, abban az I. rendű felperes a szerződéskötés folyamatához kötődő lépéseit részletezi. Az I. rendű felperes által hivatkozott Kfv.II.37.268/2013/8. számú ítéletében a Kúria olyan lényeges eltérést (a csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozás ellentétes minősítése) állapított meg az előzetes álláspont és a határozat viszonyában, amely a megállapított jogsértés jogalapjára is kihatással volt, a jelen ügyben ugyanakkor a bizonyítékok ellentétes tartalmú értelmezéséről nincs szó.
- [15] Nem tartotta megalapozottnak az ügyintézési határidő túllépését állító érvelést. A perben mind az I. és a II. rendű felperesek, mind az alperes kimutatásokat csatoltak az ügyintézési határidő számításáról, amelyek között érdemi eltérés abban volt, hogy a Tpv. 63. § (8) bekezdése szerint a határidőbe be nem számító időtartamok esetén a felhívás postára adása vagy annak átvétele, illetve a válaszirat feladása vagy annak megérkezése tekintendő-e a határidő nyugvása kezdő, illetve záró időpontjának. Kifejtette, hogy az ügyintézési határidő betartása az alperes kötelezettsége. A nyugvásra vonatkozó szabályok jelentősége, hogy az alperes eljárási lehetőségét meghosszabbítsák olyan eljárási cselekmények esetén, amelyekre közvetlen ráhatása nincs. Ezért e tekintetben a felhívás időpontjának az tekintendő, amikor azt az alperes postára adja vagy elektronikus úton megküldi, a kötelezettség pedig akkor minősül teljesítettnek, amikor az az alpereshez ténylegesen megérkezik. Erre figyelemmel az alperes kimutatását vette alapul, és megállapította, hogy az alperes a rá irányadó ügyintézési határidőt megtartotta. Az expedálás / postára adás problematikájával összefüggésben arra jutott, hogy az az alperes nyilatkozatát is figyelembe véve nem jelenthet olyan mértékű eltérést, amely az ügyintézési határidő számítása szempontjából releváns lenne. Hangsúlyozta, hogy amennyiben az I. rendű felperes táblázatban bemutatott álláspontja elfogadható lenne, még akkor sem lenne szignifikáns különbség az alperes és az I. rendű felperes határidőszámítása között. Mivel az ügyintézési határidő túllépése a jelen eljárásban nem volt megállapítható, ezért a felperesek által e körben megjelölt kúriai és alkotmánybírói határozatok figyelembevételének szükségessége nem merült fel.
- [16] Rámutatott, hogy a bírságolás az alperes diszkrecionális jogkörébe tartozó jogkövetkezmény, a bíróságnak akkor van lehetősége a felülmérlegelésre, ha a mérlegelés a Kp. 85. § (5)

bekezdésébe ütközik. A jogalkalmazói gyakorlat közbeszerzési eljárásban elkövetett jogsértés esetén a releváns forgalom meghatározását a tenderek értékére alapítja, az nem szűkíthető le a perbeli esetben úgy, hogy kizárólag a három kompaktor I. rendű felperes által ajánlott árát kellett volna figyelembe venni. A piaci részesedés meghatározásánál annak van jelentősége, hogy hány vállalkozás vesz részt ténylegesen a közbeszerzési eljárásban. Az I. rendű felperes azon érvelésének, miszerint nem tudta: a Jumbo Log Kft. a tenderen indul, nem volt jelentősége, csak annak, hogy az I. rendű felperes a kompaktorok kizárólagos magyarországi forgalmazójával, így potenciális versenytársával egyeztetett a tenderekre vonatkozó döntést megelőzően, ami a gazdasági versenyt csökkentette. Szintén nem teszi jogsértővé a bírsággiszabást, hogy a közbeszerzési eljárásban elkövetett jogsértés esetén az I. rendű felperessel szemben közbeszerzési jogi szankció is érvényesül, ezt az alperes nem volt köteles figyelembe venni. Az alperessel való együttműködés enyhítő körülményként nem volt értékelhető az I. rendű felperes javára, ezzel ellentétben az együttműködés hiánya lehetett volna súlyosító körülmény. Az, hogy az I. rendű felperes magatartását az alperes piacfelosztásnak és áröngzésnek is minősítette, nem jelenti, hogy halmazati büntetést alkalmazott volna, ez a határozatból nem olvasható ki, az alperes a versenyfelügyeleti bírságot nem nevesítette külön-külön. Az I. rendű felperes jogsértését az alperesnek önmagában, a többi, abban résztvevő vállalkozás jogsértésétől elkülönítetten kellett értékelnie; nincs olyan kötelezettsége az alperesnek, hogy az I. rendű felperessel szemben megállapítható bírságmaximum és a ténylegesen meghatározott bírságmérték összehasonlítását a többi eljárás alá vont vállalkozással szemben megállapított összegekhez viszonyítva elvégezze. A bírság aránytalanságára vonatkozó érv is alaptalan.

- [17] Az elsőfokú bíróság a II. rendű felperes jogsértő magatartásban való részvételét nem látta megállapíthatónak.
- [18] Az egyezségi eljárásban tett beismerő vallomásokkal összefüggésben kiemelte, hogy a Tpv. jogalkotói indokolása szerint *„az engedékenységi politika és az egyezségi eljárás sikere érdekében, vagyis azért, hogy a kérelmezőnek, illetve az egyezségi eljárásban résztvevő ügyfélnek ne kelljen attól tartania, hogy közreműködő magatartása miatt az őt terhelő bizonyítékok révén túlzott hátrányos következmények érik (pl. az érintettek csak vele szemben indítanak kártérítési pert), a törvény alapján az ilyen módon a hatóság kezelésébe került iratok megismerését korlátokhoz köti”*. Az indokolás az adott felet terhelő bizonyítékok relációjában utal a felet érhető hátrányos jogkövetkezményekre. Kétségtelen, hogy az egyezségi eljárásban részt vevő társaságokkal szembeni bizonyítékok meggyőző ereje meghaladja a II. rendű felperessel szemben felhozott bizonyítékokét, emiatt a jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozat megtételének indoka a hátrányos(abb) jogkövetkezmények alóli mentesülés, ezért mindez a nyilatkozattevővel kapcsolatban értelmezendő. Az elismerő nyilatkozattal érintett, az abban részt nem vevő féllel – jelen esetben a II. rendű felperessel – összefüggésben így az nem teremt arra jogalapot, hogy a nyilatkozat vele szemben bizonyítékként értékelhető lehessen. Ezt támasztja alá a Tpv. 73/A. § (5) bekezdésében írt rendelkezés is, amelyet a (3) bekezdés a) pontjával összeolvasva a jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozat kizárólag az azt tevő eljárás alá vonttal kapcsolatban vehető figyelembe.
- [19] Az egyezségi nyilatkozatokat figyelmen kívül hagyva érdemben elemezte az alperes által a II. rendű felperes tekintetében feltárt bizonyítékokat, továbbá a II. rendű felperes által a keresetleveléhez csatolt, 2015. április 15-én kötött szállítási szerződést, a perben elrendelt tanúbizonyítás eredményét, értékelte a II. rendű felperes alternatív magyarázatát. Megállapította, hogy az alperes által feltárt bizonyítékok nem alkotnak olyan zárt logikai láncot, amelyből megalapozottan lehetett volna arra következtetni, hogy a II. rendű felperes a saját magatartását akképpen alakította, hogy azzal a közbeszerzési tenderek lefolytatása során jelentkező bizonytalanságot kiküszöbölje vagy csökkentse.

Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelme

- [20] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet rá vonatkozó, keresetet elutasító rendelkezésének hatályon kívül helyezését, és e körben az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [21] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az alperes határozatának érdemi felülvizsgálatát megtagadta. Utalt a jogerős ítélet indokolásának [75] és [84] bekezdéseiben foglaltakra. Kiemelte: versenyügyekben a bíróság nem hivatkozhat a felülmérlegelés tilalmára, illetve, ha van okszerűbb, észszerűbb, életszerűbb értékelése a bizonyítékoknak – márpedig ilyen értelmezést adott a perben a saját magatartására –, akkor a határozatot meg kell semmisítenie. Az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes eljárása sérti az Emberi Jogok Európai Egyezménye, az Alapjogi Charta, az Alaptörvény, illetve a Kp. által garantált tisztességes bírósági eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz fűződő jogát. Az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményének mérlegelése során megsértette a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését. A jogerős ítélet ellentétes a Kúria Kfv.III.37.690/2013/29., Kfv.II.37.110/2017/13. és Kf.IV.38.050/2018/8. számú határozataival, miután pedig a Kúria precedensértékű határozataitól jogkérdésben való eltérést nem indokolta, az elsőfokú bíróság eljárása a Pp. 346. § (5) bekezdésébe ütközik. Utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) a Menarini és Delta Pekarny ügyekben, az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-272/09. számú KME Germany AG ügyben, C-386/10. számú Chatkor AE Epexergasias Metallon ügyben és C-389/10. számú KME Germany AG ügyekben hozott ítéleteire is. Állította, hogy magatartása nem volt jogsértő, hiszen ennek ellenkezőjét az alperes nem bizonyította, ezért a jogerős ítélet sérti a Tptv. 11. §-át, 76. § (1) bekezdés f) és k) pontjait, valamint 78. § (1) bekezdés a) pontját is.
- [22] Hivatkozott a védekezéshez fűződő jogának sérelmére azzal összefüggésben, hogy az alperes a 2018. december 17-én kelt nyilatkozatát az Alaptörvény XXIV. cikkébe, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 1. § (1) és (2) bekezdéseibe, 2. §-ába, 3. § (2) bekezdés b) pontjába, 4. § (1) bekezdésébe, 5. § (1) bekezdésébe, valamint a Tptv. 44. §-ába ütköző módon használta fel kulcsbizonyítékként, mert azt az előzetes álláspont a bizonyítékok között nem tartalmazta, így annak alperes általi értékelésére a büntetőjogi karakterű, egyfokú versenyfelügyeleti eljárásban nem reagálhatott, bizonyítási indítványt sem tehetett. Az alperesnek a nyilatkozatot szűken kellett volna értelmeznie, nem pedig kiterjesztően, a szándékolt közlendőjétől eltérően, azzal ellentétesen. E tekintetben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:8. § (3) bekezdésének, a Kp. 78. § (2) bekezdésének és a Pp. 279. § (1) bekezdésének sérelmét állította. A jogerős ítéletet ellentétesnek tartotta a Kúria Kfv.III.37.514/2009/11., Kfv.VI.37.232/2011/13. és Kfv.II.37.268/2013/8. számú határozataival.
- [23] Az érdemi felülvizsgálat megtagadása és a védekezéshez való jog sérelme körében – erre irányuló kifejezett kérelem nélkül – kifejtette, hogy az ügyben felmerülhet EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésének szükségessége, amennyiben a Kúria az e kérdésekben kifejtett álláspontját nem osztaná.
- [24] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság azáltal is megsértette tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogát, – részrehajlóan és a fegyveregyenlőség elvébe ütköző módon eljárva – a pártatlanság követelményét, továbbá a Kp. 2. § (3) és (4) bekezdéseibe és 78. § (3) bekezdésébe ütközően a perkoncentráció és a kérelemhez kötöttség elvét, hogy az alperest – pernyertességének támogatása érdekében, három alkalommal, kifejezett kérés nélkül – felhívta bizonyítási eszköz benyújtására, majd az általa megszabott jogvesztő határidők elmulasztását – az alperes hatósági státuszára tekintettel – következmény nélkül hagyta. E körben előadta, hogy

az elsőfokú bíróság a 2020. október 8-án tartott első tárgyaláson az ügyintézési határidő megtartottságának bizonyítására hívta fel az alperest, miután pedig ezt az alperes elmulasztotta, az elsőfokú bíróság a 2021. január 14-én tartott második, majd a 2021. június 8-án tartott harmadik tárgyaláson ismételt felhívásokat bocsátott ki, ám az alperes ezeknek sem tett eleget. Az elsőfokú bíróság eljárását a Kúria Kf.V.35.673/2019/7. és Kfv.I.35.679/2019/6. számú határozataiban foglaltakkal ellentétesnek tartotta. Álláspontja szerint az alperes magatartását úgy kellett volna helyesen értékelni, hogy a bizonyítatlanság a terhére esik, bírói felhívás ellenére nem vitatta az általa állított és bizonyított ügyintézési határidő túllépést. Az elsőfokú bíróság a Kp. 78. § (1) és (2) bekezdéseit, 79. § (1) bekezdését, a Pp. 265. § (1) bekezdését, 266. §-át, 275. § (1) bekezdését, valamint 279. § (1) bekezdését sértve, a Kúria Kfv.I.35.239/2021/7. számú határozatával ellentétesen, az alperes egyoldalú, iratellenes és nem bizonyított nyilatkozata alapján fogadta el az expedálás állított időpontját a postára adás dátumaként. Nem vette figyelembe, hogy a határidő meghosszabbítására időben, jogszerűen nem került sor, mert a 2018. június 29-i első hosszabbítás 8 hónapot késett. Fenttartotta, hogy az alperes az ügyintézési határidőt túllépte. A jogerős ítélet ellentétes a Kúria Kf.II.37.959/2018/14. és Kf.VI.39.085/2021/5. számú határozataival, amelyek értelmében az ügyintézési határidő túllépése esetén az alperes bírságkiszabási lehetősége elenyészik.

- [25] A bírságkiszabás körében a bírságcsökkentő tényezők figyelmen kívül hagyását sérelmezte, ami miatt a jogerős ítélet sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését, a Tpv. 78. § (3) bekezdését, valamint a Bírságközleményt. Az alperes nem fejtette ki a bírságkiszabás módszertanát és metodikáját. A releváns forgalmat túlzó módon határozta meg, csak a három kompaktor általa megajánlott nettó árát lehetett volna értékelni, a sajó-bódvai tender 1. részét nem lehetett volna figyelembe venni. Túlzottan magasan állapította meg a piaci részesedését. Az alperes és az elsőfokú bíróság sem értékelte a felróhatóság körében, hogy nem tudta: beszállítója, a Jumbo Log Kft. indul a vizsgált tendereken. Nem vették figyelembe az őt érő egyéb joghátrányokat (közbeszerzési kizáró ok), így a bírság a prevenció által nem indokolt, eltúlzott. Utalt a bünteteskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK vélemény III/9. pontjára. A megelőző eljárásban az alperessel együttműködött, amit az alperes is elismert – ezt bizonyítja a 2020. augusztus 28-án kelt nyilatkozata, továbbá az ugyanekkor becsatolt közbeszerzési hatósági határozat; márpedig a Tpv. 78. § (3) bekezdése kifejezetten kimondja, hogy az együttműködés bírságcsökkentő tényező, a Kúria Kfv.III.37.697/2011/9. számú határozata pedig rámutat, hogy az alperest köti a Bírságközleménye, amely úgyszintén bírságcsökkentő tényezőként nevesíti az együttműködést. Úgy vélte, vele szemben halmazati büntetés kiszabására került sor (a piacfelosztás és az árörögzés miatt), miközben halmazat nem állt fenn. A többi eljárás alá vont vállalkozással összehasonlítva az alperes aránytalanul magas bírságot szabott ki vele szemben.

Az alperes felülvizsgálati kérelme

- [26] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet II. rendű felperesre vonatkozó, megsemmisítő rendelkezésének hatályon kívül helyezését, és e körben az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Perköltséget számított fel.
- [27] Jogi álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen zárta ki a bizonyítékok köréből az eljárás alá vont más vállalkozások által tett egyezségi nyilatkozatokat. Kiemelte, hogy az egyezségi nyilatkozat nem csak a nyilatkozattevével szemben vehető figyelembe. Hangsúlyozta, hogy a határozatában a bizonyítéklánc megerősítéseként hivatkozott arra, hogy a Jumbo Log Kft., a Profi-Bagger Kft. és a Restone Kft. a jogsértést az előzetes álláspontnak megfelelően elismerték, és ezt bizonyítékként jogszerűen értékelte a II. rendű felperes vonatkozásában. A jogerős ítéletben megjelenő jogértelmezés ellentétben áll a Kf.II.37.959/2018/14. és a Kf.V.39.062/2020/4. számú kúriai határozatokban kifejtettekkel. Hivatkozott a Tpv. 73/A. §-ára és a GVH elnökének és a GVH Versenytanácsa elnökének az egyezségi eljárásról szóló

10/2017. számú közleményére azzal, hogy azok kifejezetten lehetővé teszik az egyezségi nyilatkozatok bizonyítékként való felhasználását. Az Európai Bizottság gyakorlatában szintén felhasználja bizonyítékként az egyezségi nyilatkozatokat. Utalt az Európai Unió Törvényszékének T-433/16. számú Pometon ügyben hozott ítéletére.

- [28] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási teherrel és bizonyítási kötelezettséggel kapcsolatos jogszabályokat tévesen értelmezte és a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte. Jogsértően értékelte az általa felállított bizonyítékláncot, és fogadta el valónak a II. rendű felperes nem megfelelő alternatív magyarázatát. A II. rendű felperes még csak meg sem kísérelt a határozati tényállás egészére észszerűbb magyarázatot adni, hanem csupán a tényállás egyes elemeire, ami önmagában sikertelenné teszi a bizonyítéklánc megtörését. A II. rendű felperes által előadottak emellett az állítások szintjén maradtak. Amennyiben egy vállalkozás magatartása az átfogó tervbe illeszkedik, akkor konkrét kapcsolatfelvétel bizonyítása nélkül is megállapítható lehet a vállalkozás jogsértő magatartása, azaz egy passzív magatartás is elegendő, aminek a II. rendű felperes magatartása megfelel. A jogerős ítélet sérti a Ket. 50. §-át, a Tpv. 11. §-át.

Az alperesi érdekelt csatlakozó felülvizsgálati kérelme

- [29] Az alperesi érdekelt – az alpereshez csatlakozva – a jogerős ítélet II. rendű felperesre vonatkozó, megsemmisítő rendelkezésének hatályon kívül helyezését, és e körben az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [30] Kiemelte, hogy az alperes az irányadó joggyakorlat tükrében helyesen mutatott rá, miszerint az elsőfokú bíróság helytelen jogértelmezéssel, jogszerűtlenül zárta ki a bizonyítékok köréből a kartellel érintett további vállalkozások egyezségi nyilatkozatát.
- [31] Nézete szerint az alperes a jogszerűen megszerzett és felhasználható bizonyítékokat egyenként és a maguk összességében értékelte. Az e-mailek, valamint az egyéb bizonyítékok, az érdekelt vállalkozások későbbiekben tanúsított magatartása egyenként és összességében értékelve, egy zárt logikai láncolat mentén igazolták a jogsértést kimondó végkövetkeztetést, amely bizonyíték-láncolatot a II. rendű felperes hivatkozásai nem tudtak áttörni.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme

- [32] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet I. rendű felperes keresetét elutasító rendelkezésének hatályában fenntartását kérte. Perköltséget számított fel.
- [33] Hangoztatta, hogy az elsőfokú bíróság a határozatot az I. rendű felperes vonatkozásában érdemben felülvizsgálta. A bíróság szankció körében fennálló felülmérlegelési tilalmat nem lehet összemosni a jogsértés jogalapját érintő bírósági felülvizsgálat terjedelmével.
- [34] Rámutatott: az előzetes álláspont alapján egyértelműen megállapítható volt, mely tenderek vonatkozásában milyen jogsértés megállapítását tervezte. A hatóságot az előzetes álláspontban foglaltak nem kötik. Az ügyfél eljárás során tett nyilatkozata bizonyítékként felhasználható. Az I. rendű felperes észrevételeket nyújtott be abban a körben, amelyben álláspontja szerint nem védekezhetett.
- [35] Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését szükségtelennak tartotta.
- [36] Kifejtette, hogy az ügyintézési határidőt megtartotta, kimutatásában a pontos postázási dátumokat feltüntette, azok cáfolatára a felperes állítása elégtelen.
- [37] A bírágkiszabás kapcsán nem értett egyet az I. rendű felperes szempontjaival.

A II. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelme

- [38] A II. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását

kérte. Perköltséget számított fel.

- [39] Előadta, hogy az egyezségi nyilatkozatokat az elsőfokú bíróság jogszerűen zárta ki a bizonyítékok köréből. Az alperes által megjelölt kúriai határozatok más tényálláson alapulnak, a hivatkozott jogkérdésben nem döntöttek. Az esetleges eltérés kapcsán az elsőfokú bíróság az őt terhelő indokolási kötelezettségének megfelelően eleget tett, hiszen a hivatkozott ügyekben számos más bizonyíték állt a hatóság rendelkezésére, amelyek minden ésszerű kételyt kizártak az eljárás alá vont vállalkozások jogellenes magatartására vonatkozóan. Továbbá, az esetleges eltérés az ügy érdemére nem hatott ki, mert az egyezségi nyilatkozatokat az alperes maga is csak, mint kiegészítő bizonyítékokat vette számításba.
- [40] Rámutatott, hogy az alperes a bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységének jogszabálysértő voltát sérelmezte, azonban e körben a Kp. és a Pp. szabályaira nem hivatkozott. Az elsőfokú bíróság a jogerős ítéletében a bizonyítékokat kimerítően értékelte, mérlegelte, döntését megindokolta. Az, hogy az alperes szerint egyes bizonyítékokat máshogyan kellett volna értékelni, önmagában nem alapozza meg a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [41] A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a Kp. 118. § (1) bekezdésének alkalmazásával befogadta, majd az érdemi elbírálás eredményeként megállapította, hogy az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos, míg az alperes felülvizsgálati kérelme és az alperesi érdekelt csatlakozó felülvizsgálati kérelme alapos.
- [42] A Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmek, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelmek keretei között – a megjelölt jogszabálysértések mentén – vizsgálta felül.
- [43] Ennek eredményeként megállapította: az I. rendű felperes a jogerős ítélet [75] és [84] bekezdéseiben foglaltak félreértelmezésével állította a felülvizsgálati kérelmében, hogy az elsőfokú bíróság az alperes határozatának érdemi felülvizsgálatát megtagadta.
- [44] Kétségtelen, hogy kartellügyekben az ún. teljes felülvizsgálat elvének kell érvényesülnie. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában {Indokolás [59]-[71]} kifejtette: a kartellügyekben lefolytatott hatósági eljárások kimenetele az eljárás alá vont személy számára a büntetőjogi elmarasztaláshoz sok tekintetben hasonló hátrányokkal járhat. Azonban arra is rámutatott, hogy a versenyfelügyeleti eljárás nem tekinthető a szoros értelemben vett büntetőjogi vád elbírálására irányuló eljárásnak (*hard core of criminal law*), emiatt ugyanolyan szigorú követelmények, mint a tulajdonképpeni büntetőeljárások tekintetében, az ilyen eljárásokkal szemben nem támaszthatóak. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének megfelelő tisztességes eljáráshoz tartozik az is, hogy a „*vádról való döntéssel*” szemben megfogalmazott követelményeknek megfelelően (azaz a tulajdonképpeni büntetőeljárásokhoz képest korlátozottabb módon ugyan, de) érvényesülniük kell a kartellügyekben is. A tisztességes eljáráshoz való jog és a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata összekapcsolásának eredményeként a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatban megfogalmazott és a 7/2013. (III. 1.) AB határozattal megerősített alkotmányos követelménynek versenyfelügyeleti ügyekben is megfelelően érvényesülnie kell. Eszerint a bíróságnak lehetősége kell legyen arra, hogy a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket (jelen esetben a kartelltilalom megsértését kimondó határozatot) érdemben elbírálhassa. Az Alkotmánybíróság szerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeknek a terhelt terhére való értékelésének tilalma – a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező ártatlanság vélelméből következően – a versenyfelügyeleti ügyekben is köti a hatóságot, illetve felülvizsgálatot végző bíróságokat. Ez áll összhangban az EJEB gyakorlatával, illetve az EUB felfogásával is. Ez azt jelenti, hogy a versenyjogi felelősséget megalapozó összes jelentős tény a versenyhatóságnak

kell bizonyítani, azon tények pedig, melyek valósága tekintetében kétség merül fel, az eljárás alá vont javára veendő figyelembe. A bizonyítás során a hatóság közvetett bizonyítékokat is felhasználhat; a versenyhatóság által megállapított tényállás azonban nem alapulhat pusztán spekuláción és feltételezéseken, annak ellentmondásmentes bizonyítékokon kell nyugodnia. Az eljárás alá vont vállalkozásoknak lehetőségük kell legyen arra, hogy a hatóság megállapításaival szembeni észrevételeiket előadják, a bizonyítékaikat – a jóhiszeműség és a relevancia elveinek a betartásával – bemutathassák, a hatóság következtetéseit megcáfolják. Ennek alapján az eljáró bíróság feladata az, hogy állást foglaljon arról, hogy a hatóság a tényállás-tisztázási kötelezettségének eleget tett-e, az egyes, az eljárás alá vont személy által vitatott tények valóságát bizonyítékokkal megfelelően alátámasztotta-e. Ennek érdekében a bírósági eljárásban is lehetőség van további bizonyítás lefolytatására. Ugyanakkor a bizonyítékok bizonyító erejének meghatározása a bíró belső meggyőződésére van bízva, így annak a tisztességes eljárást kielégítő korlátja a bírónak a szabad mérlegelést illető számadási (indokolási) kötelezettsége.

- [45] A teljes felülvizsgálat elvét elemezve a Kúria a Kfv.III.37.582/2016/16. számon közzétett, és EBH2017. K.20. szám alatt is megjelent határozatában arra mutatott rá elvi élel, hogy ez az elv nem jelenti azt, hogy a bizonyítékok újraértékelését a bíróságnak az alperes határozatát figyelmen kívül hagyva kellene elvégeznie. A bíróságnak kötelessége a több elfogadható magyarázat közül azt választania, amelyik elfogadása mellett észszerű indokokat tud felhozni, és ezt saját meggyőződéséből eredő észszerű és racionális indokok alapján teheti meg, mely indokoknak az ítéletében szerepelnie kell. A Kúria a felhívott határozatában a bizonyítási mércére vonatkozó jogi álláspontját egy korábbi – jogi levezetésében ellentétes – eseti döntésre (Kfv.III.37.690/2013/29.) figyelemmel fejtette ki részletesen, a felperes által felhívott két további kúriai határozattal (Kfv.II.37.110/2017/13., Kfv.IV.38.050/2018/8.) kapcsolatban e kérdésben eltérés nem állapítható meg.
- [46] A kifejtettek fényében az elsőfokú bíróság az indokolás [75] bekezdésében helyesen – a kúriai gyakorlattal is összhangban – mutatott rá arra, hogy az I. rendű felperes azon érvelése, miszerint a felek tenderek során tanúsított magatartásának van észszerűbb magyarázata, önmagában nem teszi az alperes határozatát jogsértővé, és nem alkalmas annak igazolására, hogy az alperes a tényállás-tisztázási kötelezettségét megsértette. Kiemeli a Kúria, hogy a konkrét, észszerűbbnek gondolt magyarázatot – a versenyhatóság által feltárt bizonyítékokra, és az azok értékelésével megállapított tényállásra is reflektálva – mindig az eljárás alá vont vállalkozásnak kell megadnia. Az elsőfokú peres eljárásban az I. rendű felperesnek is – nem vitatottan – módja volt arra, hogy az alperes határozatában foglaltakat cáfoló érveit, tényállításait és bizonyítékait előtárja. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes kereseti hivatkozásai mentén az alperes határozatának teljes (érdemi) felülvizsgálatát ténylegesen elvégezte, felülmérlegelési tilalomra – az I. rendű felperes felülvizsgálati érvelésével szemben – a jogsértés jogalapja tekintetében nem hivatkozott. Más kérdés, hogy a teljes felülvizsgálat eredményeként arra az álláspontra helyezkedett, hogy az I. rendű felperes által felhozottak az alperes határozatában megállapított tényállás (magyarázat) elvetéséhez és a felperesi alternatív magyarázat elfogadásához nem voltak megfelelőek. Az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásának [73], illetve [76]-[83] bekezdéseiben részletesen, sorra véve elemezte a hatósági eljárásban lefolytatott bizonyítás eredményeként összegyűjtött bizonyítékokat és az I. rendű felperes tényállást, illetve bizonyíték-értékelést vitató kifogásait, s jutott arra, hogy a közbeszerzési eljárások időrendjét, a tenderek eredményét, az I. rendű felperes 2018. december 17-én kelt nyilatkozatát, a „kompaktor szerződések” tárgyú e-mailt és annak mellékletét képező szerződéstervezetek dátumát, tartalmát, naplóbejegyzéseinek időpontját, megfogalmazását, a Jumbo Log Kft. magasabb árajánlatát, a hiánypótlási felhívásra írott feljegyzés szövegét, a hiánypótlás tényleges elmaradását az alperes jogszerűen értékelte az I. rendű felperes jogsértését alátámasztó bizonyítéknak, ahhoz képest pedig az I. rendű felperes által felkínált

magyarázat nem okszerűbb, nem észszerűbb, nem életszerűbb. E részletes elemzés alapján állapította meg, hogy az alperes a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelve, megalapozottan vonta le azt a következtetést, hogy az I. rendű felperes a gazdasági versenyt korlátozó megállapodásban részt vett. A Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában tételesen, alaposan megvizsgálta a kereset valamennyi releváns érvét, azokra hiánytalanul kitért, és kellő világossággal megmagyarázta az e döntéséhez vezető megfontolásokat, az indokolásból nyomon követhető, hogy mennyiben és miként vette figyelembe, illetve vetette el a felek szempontjait. Minderre figyelemmel az I. rendű felperes tisztességes bírósági eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz fűződő jogának sérelme nem állapítható meg.

- [47] A felülvizsgálati eljárásban – törvényi rendelkezés alapján – bizonyításnak helye nincs, a Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján hozza meg döntését [Kp. 120. § (5) bek.]. A kúriai gyakorlat következetes abban, hogy a felülvizsgálati eljárásban általában nem kerülhet sor a bizonyítékok felülmérlegelésére. Ez alól csak szűk körben lehet helye kivételnek: ha jogszabálysértés állapítható meg a felülvizsgálni kért ítéletben megállapított tényállással összefüggésben, mert az nyilvánvalóan helytelen, kirívóan okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmazó következtetésen alapszik. Ez a megközelítés lényegét tekintve a kartellügyekre is irányadó. Míg a közigazgatási hatóság Ket. 50. § (6) bekezdése alapján végzett értékelését az eljáró elsőfokú bíróság akkor tekinti – a többi között – jogszerűtlennek a Pp. 206. §-a alapján, ha a bizonyítékok egyenként és összességében nem alkalmasak az állított, megállapított tények igazolására, vagy azok köre oly mértékben hiányos, hogy abból megalapozott következtetés nem vonható le, addig a Kúria a bíróság Kp. 78. § (1) és (2) bekezdésein, illetve a Pp. 279. § (1) bekezdésén alapuló értékelését csak akkor tekinti jogszerűtlennek, ha az nyilvánvaló logikai hibában szenved, nyilvánvalóan észszerűtlen, vagy megfelelő indokolás hiányában nyilvánvalóan önkényes (EBH2017. K.20.).
- [48] Ilyen súlyos hiba, hiányosság azonban a perbeli esetben a jogerős ítélet indokolásával kapcsolatban, a felülvizsgálati kérelem alapján nem volt megállapítható. Az elsőfokú bíróság az alperes által az I. rendű felperes vonatkozásában megállapított tényállást megalapozottnak ítélte, az e körben felvetett lényegi felperesi érvekre az indokolásában kitért, kellő részletességű háttérét adta a döntésének. Az I. rendű felperes az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenységét támadta, saját korábbi védekezése elfogadtatását célozta, amikor – az egyes ítéleti indokolási elemekkel szembeállított konkrét, meggyőző levezetés nélkül – pusztán hivatkozott arra, hogy okszerűbb, észszerűbb, életszerűbb értékelését adta a bizonyítékoknak a perben a saját magatartására nézve; ez azonban a felülvizsgálati eljárásban érvényesülő felülmérlegelési tilalomra figyelemmel eredményre nem vezethetett. Az I. rendű felperes vonatkozásában az irányadó tényállás alapján a jogsértés megállapítására és marasztalására a Tpv. rendelkezéseivel összhangban került sor.
- [49] A bírságkiszabás körében az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet [84] bekezdésében helyesen mutatott rá arra, hogy a törvény e tekintetben mérlegelést enged a hatóságnak, amire figyelemmel a bírósági felülvizsgálat jogszerűségi mércéje is eltérő. E körben nem érvényesül az előbbieken részletezett, a kartelljogsértés megállapítására irányadó teljes felülvizsgálat elve. Helytállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság a Kp. 85. § (5) bekezdésére, amelynek alapján a mérlegelési jogkörben hozott határozatrész jogszerűségét értékelnie kellett (a közigazgatási szerv hatáskörét a mérlegelésre való felhatalmazásának keretei között gyakorolta-e, a mérlegelés szempontjai és azok okszerűsége a közigazgatási cselekményt tartalmazó iratból megállapíthatóak-e). Azzal összefüggésben pedig alappal utalt a Kúria Kfv.I.35.471/2020/5. számú közzétett határozatára, amelynek elvi tartalma, hogy a bíróság a közigazgatási hatóság által elvégzett szankcionálás körében a bírság összegének felülmérlegelését csak akkor végezheti el, ha a hatóság jogszabálysértően mérlegelt.
- [50] Az elsőfokú bíróság a bemutatott törvényes keretek között vizsgálhatta és vizsgálta is a

bírságkiszabás jogszerűségét, az I. rendű felperes ezt kifogásoló felülvizsgálati hivatkozása minden alapot nélkülöz.

- [51] Nem értett egyet a Kúria az I. rendű felperes védekezéshez fűződő jogának sérelmére alapított érvelésével.
- [52] Az eljáró versenytanácsnak az ügyre vonatkozó előzetes álláspontjában – a jogerős ítéletben is idézett Tpv. 73. § (1) bekezdéséből következően – be kell mutatnia a megállapított tényállást, az azt alátámasztó bizonyítékokat, a tényállás értékelését, a döntés meghozatalához szükséges szempontok és következtetések lényegének, valamint az esetleges bírság kiszabása körében figyelembe venni kívánt szempontoknak az ismertetését. E jogintézmény célja, hogy az eljárás alá vontak – a büntetőjogi karakterű, egyfokú versenyfelügyeleti eljárásban, még a versenytanácsi tárgyalás előtt – megismerhessék a versenyhatóság álláspontját: nyilvánvalóvá válják számukra, hogy mely bizonyítékok alapján mely tényeket lát megállapíthatónak, s azokra figyelemmel milyen jogsértést tart a terhükre róhatónak; ehhez képest pedig a szükséges, illetve általuk vitatott körben észrevétellel, ellenbizonyítással élhessenek. Az eljárás alá vontak tisztességes hatósági ügyintézéshez, azon belül a védekezéshez fűződő jogának biztosítása szempontjából tehát kétségkívül kitüntetett szerepe van az előzetes álláspontnak.
- [53] Kiemeli ugyanakkor a Kúria: nincs olyan szabály, amelynek alapján a határozat tartalmának meg kellene egyeznie az előzetes álláspont tartalmával, vagyis, hogy a versenyhatóság az előzetes álláspontban foglaltakhoz teljes mértékben kötve lenne. Ilyen elvárás az I. rendű felperes által felhívott alapjogi, illetve közigazgatási hatósági alapelvi rendelkezésekre figyelemmel sem támasztható az alperessel szemben. Az előzetes álláspontban foglaltak ugyanis természetesen ideiglenesek, a végleges döntést tartalmazó határozat meghozataláig még változhatnak. A hatóságnak – pontosan a védekezéshez való jog tiszteletben tartása érdekében – lehetőséget kell adnia az eljárás alá vontak számára álláspontjuk kifejtésére, észrevételeiket pedig, ha indokolt, a kifejtett álláspontja módosításával az ügyet lezáró döntésekor figyelembe is kell vennie. Az előzetes álláspont és a határozat közötti eltérés esetén a védekezéshez való jog sérelme csak abban az esetben merülhet fel, ha a határozati döntés olyan lényeges új tényen, körülményen, bizonyítékon alapul, amely az előzetes álláspontban még nem szerepelt olyan módon, hogy az alapján az eljárás alá vont meg tudta volna védeni magát.
- [54] A konkrét ügyben – az elsőfokú bíróságnak a jogerős ítélet indokolása [61]-[63] bekezdéseiben tett megállapítása szerint – az alperes a határozatában a jogsértéssel kapcsolatos álláspontját az előzetes állásponthoz képest nem helyezte új alapra az I. rendű felperes 2018. december 17-én kelt nyilatkozatára tekintettel. Az I. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében e megállapítás érdemi cáfolatát nem adta, nem mutatta be, hogy a nyilatkozat miként teremtett a védekezés szempontjából új helyzetet, illetve, hogy saját nyilatkozata – amelynek létéről és tartalmáról értelemszerűen annak keletkezésétől tudomással bírt – kapcsán mi gátolta a védekezésben, különös tekintettel arra, hogy e körben (ahogyan arra az alperes az ellenkérelmében utalt) ténylegesen védekezett. Az előzetes álláspont alapján az I. rendű felperes jól tudhatta, hogy az alperes – főbb vonalakban – milyen tényállás alapján milyen jogsértés megállapítását tervezi, a védekezéshez való joga a határozat kifogásolt eltérése miatt nem sérült.
- [55] Ami az I. rendű felperes nyilatkozatának értelmezését illeti, a nyilatkozatot az elsőfokú bíróság az alperessel egyezően értelmezte akként, hogy aszerint az I. rendű felperes és a Jumbo-Log Kft. 2015. július 16., vagyis az ajánlattételi határidő lejárta előtt elkezdtek egy előszerződés tartalmát kitárgyalni. A jogerős ítélet indokolásának [62] bekezdése szerint a nyilatkozat határozatban idézett része nem kiragadott, a nyilatkozat tartalmát értékelve az a nyilatkozat többi részével nem áll ellentétben. Nem volt ezért elfogadható az a felülvizsgálati hivatkozás, amely szerint az alperes a nyilatkozatot kiterjesztően, az I. rendű felperes szándékolt közlendőjétől eltérően, azzal ellentétesen értelmezte volna, az elsőfokú bíróság bizonyíték-

értékelését a felülvizsgálati eljárásban – a már kifejtettek szerint, nyilvánvaló helytelenség, kirívó okszerűtlenség vagy logikai ellentmondást tartalmazó következtetés igazolása nélkül – felülmérlegelni nem lehetett. A jogról lemondó vagy abból engedő jognyilatkozatok I. rendű felperes által felhívott polgári jogi értelmezési szabálya e tekintetben nem irányadó, az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységét szabályozó Kp. és Pp. előírások sérelme pedig nem állapítható meg.

[56] Az I. rendű felperes által az e kérdésben felhívott kúriai határozatok közül a Kfv.II.37.268/2013/8. számú ítélettel összefüggésben a jogerős ítélet indokolásának [63] bekezdése bemutatta, hogy ott olyan lényeges eltérés (a csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozás ellentétes minősítése) volt az előzetes álláspont és a határozat között, amely a jogsértés jogalapjára is kihatással volt, szemben a perbeli esettel, ahol ilyen jellegű ellentétről a fentebb kifejtettek szerint nem volt szó. A Kfv.VI.37.232/2011/13. számú határozat – az előzetes álláspont jogintézménye céljának a fentebb írtakkal lényegében egyező meghatározásán túl – az előzetes álláspont és a határozat viszonyában abban az elvi jogkérdésben foglalt állást, hogy az aláírók személyének azonossága nem jelenti a hatóság pártatlanságának hiányát, amely kérdés a jelen ügyben nem vetődött fel, így irreleváns. A közzétett kúriai határozat fogalmát a Kp. 99. § (1) bekezdésére, illetve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 32. § (1) bekezdés b) pontjára és 41/B. § (1) bekezdésére figyelemmel úgy kell értelmezni, hogy az alatt a Kúria által – azaz 2012. január 1-je után – meghozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatot kell érteni. Az I. rendű felperes által megjelölt Kfv.III.37.514/2009/11. számú határozat nem a Kúria, hanem jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság által 2012. január 1-je előtt hozott, ekként nem precedensképes határozat, ezért az jogegységi szempontból nem volt figyelembe vehető.

[57] Az I. rendű felperes kifejezett kérelmet nem terjesztett elő az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére, ezért arról a Kúriának külön határoznia nem kellett, mindazonáltal a felülvizsgálati kérelemben előadottakkal összefüggésben a Kúria az alábbiakat fontosnak tartja kiemelni.

[58] Az EUB a 283/81. számú „Cilfit” ügyben hozott ítéletében fejtette ki, hogy ha közösségi jogi kérdés merül fel olyan nemzeti bíróság előtt, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles eleget tenni azon kötelezettségének, hogy a kérdést az EUB elé terjessze, kivéve, ha azt állapította meg, hogy

- a felmerült kérdés nem releváns, vagy
- a szóban forgó közösségi jogi rendelkezést az EUB már értelmezte (*acte éclairé*), vagy
- a közösségi jog helyes alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár (*acte clair*);

az ilyen esetek fennállását a közösségi jog sajátos jellemzőinek, az értelmezésével kapcsolatos különleges nehézségeknek és a Közösségen belüli eltérő ítélkezési gyakorlat veszélyének függvényében kell megítélni.

[59] A Kúria megállapította, hogy a „teljes (érdemi) felülvizsgálat”, illetve a „védelemhez való jog” kérdésében az uniós bíróságok korábban már számos esetben állást foglaltak, így az adott kérdésekben részletesen kimunkált luxembourgi esetjog áll rendelkezésre (pl. a teljes felülvizsgálat körében az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott jogesetek, a védekezéshez való jog kérdésében az Elsőfokú Bíróság T-44/00. számú, Mannesmannröhren-Werke AG ügyben hozott ítélete). Így, az ún. *acte éclairé* helyzetre is tekintettel az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése e körben a felülvizsgálati eljárásban a jogvita eldöntése szempontjából szükségtelen volt.

[60] A Kúria nem tudta elfogadni az I. rendű felperesnek a pártatlanság, perkoncentráció, kérelemhez kötöttség elveire hivatkozó felülvizsgálati okfejtését sem.

- [61] A tisztességes bírósági eljárás fontos követelménye, a pártatlanság, továbbá a törvényes bíróhoz való jog biztosítása érdekében a Kp. meghatározza az eljáró bíró, illetve bíróság kizárásához vezető okokat. A Kp. 10. § (1) bekezdés h) pontja szerint a per elintézéséből ki van zárva, és abban, mint bíró nem vehet részt az, akitől az ügy tárgyilagossága megítélése egyéb okból nem várható. A Kp. 10. § (5) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 15. § (2) bekezdése értelmében a kizárási okot a fél is bejelentheti; e bejelentésnek az eljárás bármely szakaszában – az eljárást befejező határozat meghozataláig – van helye. Az I. rendű felperes az elsőfokú bírósági eljárás során, az általa sérelmezett eljárási cselekményekről való tudomásszerzését (a megjelölt tárgyalások időpontját) követően haladéktalanul nem terjesztett elő elfogultsági kifogást, az az eljárás pedig lezárult, ilyen kifogásnak – a törvény rendelkezése szerint – utóbb, az elsőfokú bíróság eljárásának részrehajló és a fegyveregyenlőség elvébe ütköző voltát állítva már nincs helye.
- [62] A Kp. 2. § (2) és (3) bekezdései előírják, hogy a bíróság a közigazgatási jogvitát tisztességes, koncentrált és költségtakarékos eljárásban bírálja el; a perkoncentráció és az eljárási igazságosság érvényesülése érdekében az e törvényben meghatározott módon és eszközökkel hozzájárul ahhoz, hogy a felek és más perbeli személyek eljárási jogait gyakorolhassák és kötelezettségeiket teljesíthessék. Hangsúlyozza a Kúria, hogy a perkoncentráció nem csupán az időszűrés követelményét támasztja a bírósággal szemben. Úgyszintén fontos az is, hogy a peres felek perbeli nyilatkozatai relevánsak legyenek, az eldöntendő kérdés szempontjából meghatározó tényeket és érveket tartalmazzanak – a perbeli esetben pedig az elsőfokú bíróság éppen ennek elérésére törekedett. Pontosán a bírósági eljárás – sérelmezett – tisztességességéhez, a hatékony jogorvoslathoz, a teljes (érdemi) felülvizsgálat elvégzéséhez tartozik (s így alappal nem kérhető számon az elsőfokú bíróságon), ha az anyagi pervezetés eszközeivel élve a felperesek által vitatott körülményeket – adott esetben az ügyintézési határidő megtartottságának, illetve túllépésének kérdését – alaposan vizsgálja, azok mentén a határozat jogszerű, avagy jogszerűtlen voltának tisztázására törekszik.
- [63] A Kp. 2. § (4) bekezdése szerint, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a bíróság a közigazgatási jogvitát a kereseti kérelem, a felek által előterjesztett kérelmek és jognyilatkozatok keretei között bírálja el. Az adott esetben a kérelemhez kötöttség elvének jelentősége nem volt, mert az ügyintézési határidő kapcsán nem valamely fél kérelmére került sor további nyilatkozattételre, hanem a felperesek kereseti hivatkozásai mentén az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetés eszközével élve hívta fel nyilatkozattételre az alperest.
- [64] Ehhez kapcsolódóan emeli ki a Kúria, hogy a Kp. 78. § (3) bekezdése 2020. január 1-jével módosult. A korábbi normaszöveg úgy rendelkezett, hogy bizonyítási indítvány előterjesztésére, illetve bizonyítási eszköz rendelkezésre bocsátására legkésőbb az első tárgyaláson van lehetőség. Ez a szabály egészült ki úgy, hogy a bíróság legfeljebb tizenöt napos határidő tűzésével ezt követően is engedélyezheti bizonyítási indítvány előterjesztését, illetve bizonyítási eszköz rendelkezésre bocsátását egyebek mellett például akkor, ha az anyagi pervezetése folytán vált szükségessé. Az I. rendű felperes által e körben hivatkozott Kfv.V.35.673/2019/7., Kfv.I.35.679/2019/6. számú kúriai határozatok még a korábbi jogszabályi környezetre tekintettel születtek, így az elsőfokú bíróság eljárása szempontjából a hivatkozott joggyakorlat elvi szinten sem releváns. Kiemeli ugyanakkor a Kúria, hogy az ügyintézési határidő számítása körében bizonyítéknak a közigazgatási iratanyag tekintendő, az alperes anyagi pervezetés eszközével beszerzett nyilatkozatai az egyes okirati bizonyítékok számbavételében, értékelésében nyújtottak segítséget az elsőfokú bíróságnak, azok terjedelmére is tekintettel. Ezért a nyilatkozattétel mikéntje kapcsán az alperes terhére „bizonyítatlanság” az I. rendű felperes érvelésével ellentétben nem eshet, az ügyintézési határidő túllépését az alperes a per során mindig is vitatta, az alperes kimutatásában foglaltak elfogadásával pedig az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem sértett.
- [65] Az ügyintézési határidő megtartottsága, illetve túllépése körében az elsőfokú bíróság a peres

felek – közigazgatási iratanyagra, mint okirati bizonyítékokra alapozott – nyilatkozatait, kimutatásait megvizsgálta, értékelte. A jogerős ítélet indokolásának [67] bekezdésében megállapította, hogy a felek nyilatkozatai között érdemi eltérés abban volt, hogy mi tekintendő a határidő nyugvása kezdő, illetve záró időpontjának. Ezt a kérdést az elsőfokú bíróság körüljárta, és ennek eredményeként, a Tpvt. 63. § (8) bekezdésére figyelemmel, az indokolás [68]-[70] bekezdéseiben kifejtett részletes érvelés alapján az alperes kimutatását tartotta helytállónak, és megállapította, hogy az alperes a rá irányadó ügyintézési határidőt megtartotta. Az elsőfokú bíróság a felek előadásait szem előtt tartva, megindokoltan fogadta el az expedálás alperes által megjelölt időpontját a postára adás időpontjaként. A Kúria az I. rendű felperes által felhívott Kfv.I.35.239/2021/7. számú határozatában a Kp. és a Pp. bizonyíték-értékelésére vonatkozó szabályait elemezve a jelen részítéletben korábban már kifejtettekkel lényegében egyezően arra mutatott rá, hogy a bizonyítékok hiányos, kirívóan okszerűtlen vagy logikátlan értékelése, a bizonyításra vonatkozó rendelkezések megsértése a bizonyítási kötelezettség téves megállapítása jogszabálysértést valósít meg. Ugyanakkor a perbeli esetben az I. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében nem tudta alátámasztani az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelésének nyilvánvaló helytelenségét, kirívó okszerűtlenségét, vagy logikai ellentmondását az ügyintézési határidő számítása körében sem, ezért az elsőfokú bíróság mérlegelését a Kúria nem mérlegelhette felül.

- [66] A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős ítélet jogszabályoknak és kúriai gyakorlatnak való megfelelését vizsgálja a felülvizsgálati kérelemben foglaltak mentén. Az ügyintézési határidő meghosszabbítása jogszerűségének kérdésében az elsőfokú bíróság jogerős ítélete nem tartalmaz állásfoglalást, aminek az az oka, hogy ez a hivatkozás nem is képezte a tárgyát az elsőfokú eljárásnak. A felülvizsgálati eljárásban azonban az alperes eljárásával és határozatával összefüggésben új, korábban el nem bírált kifogások már nem támaszthatók.
- [67] Miután a perbeli esetben ügyintézési határidő-túllépés megállapítására nem került sor, ennek következtében a határidő túllépésének tényére alapozott – az alperes bírságkiszabási lehetőségének elenyészésére vonatkozó – kúriai jogértelmezésnek (Kf.II.37.959/2018/14., Kf.VI.39.085/2021/5.) nem volt ügydöntő jelentősége.
- [68] Az I. rendű felperessel szemben kiszabott bírság összege tekintetében a Kúria mindenekelőtt visszautal a bírósági felülvizsgálat e körben érvényesülő, korábban bemutatott jogszerűségi mércéjére, amelyet a Kp. 85. § (5) bekezdése fogalmaz meg. Az elsőfokú bíróság ezt a mércét szem előtt tartva vizsgálta és vetette el a felperes bírságkiszabással kapcsolatban felhozott, egyes bírságcsökkentő tényezők figyelmen kívül hagyása miatti kifogásait. Értékelése a Kúria megítélése szerint helytálló volt, kiemelve mindenekelőtt azt, hogy a mérlegelési jogkörben hozott döntés csak amiatt nem tekinthető jogszabálysértőnek, hogy ugyanazon tényállás mellett – a figyelembe vett szempontok eltérő értékelésével, súlyozásával – egy másik jogszerű döntés is hozható lett volna. Az alperes a bírságkiszabás módszertanát és metodikáját kellő részletességgel meghatározta a határozata 707-711. pontjaiban, utalással a Tpvt. szabályaira és a Bírságközleményben foglaltakra, ezeket kellett alapul venni az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárásban is.
- [69] A releváns forgalom meghatározása kapcsán az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelemben előadott érvelése újdonságot nem tartalmaz, arra az alperes a határozata 714. pontjában, az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásának [87] bekezdésében már részletesen reagált, a kifejtettek mentén, a kialakult jogalkalmazói gyakorlatnak is megfelelően helyesen került sor a jogsértéssel érintett tenderek értéke háromszorosának figyelembevételére releváns forgalomként, a jogsértés gazdasági jelentőségét tükröző érintett árbevétel szűkítése az I. rendű felperes esetében sem fogadható el.
- [70] A jogsértés piaci hatása körében az I. rendű felperes piaci részesedésének meghatározását az alperes a határozata 720-723. pontjaiban, az elsőfokú bíróság ugyancsak a jogerős ítélet

indokolásának [87] bekezdésében részletezte, ezzel szemben súlytalan az a felülvizsgálati érv, hogy a részesedése meghatározását az I. rendű felperes túlzottan magasnak tartja.

- [71] A bírság alapösszegének meghatározásakor, a súlyosító körülmények között a felróhatóságot az alperes a határozata 726-727. pontjaiban és az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásának [86] bekezdésében helytállóan értékelte, annak tulajdonítva jelentőséget, hogy az I. rendű felperes a Jumbo Log Kft.-vel, mint az adott kompaktorok kizárólagos magyarországi forgalmazójával, így potenciális versenytársával egyeztetett közbeszerzési tenderekre vonatkozó döntését megelőzően. Ez a fajta egyeztetés lecsökkenti a tiszta versennyel járó bizonytalanságot, a közpénzek racionális felhasználását célzó közbeszerzés során elkövetett jogsértés a társadalmilag általában elfogadott, elvárt magatartással ellentétes, így egyértelműen felróható.
- [72] A jogerős ítélet indokolásának szintén a [86] bekezdése foglalkozik az I. rendű felperest érő egyéb joghátrányok (közbeszerzési kizáró ok) kérdésével. A Kúria a kifejtett állásponttal lényegében egyetértett, azzal a kiegészítéssel, hogy a bírság csökkentése irányába ható, enyhítő körülmények, szempontok között – általánosságban – kétségkívül indokolt lehet figyelembe venni, ha az eljárás alá vontat a versenyjogi jogkövetkezményeken kívül olyan egyéb, tényleges hátrányok érik, amelyek külön is visszatartó hatást fejthetnek ki. Azonban a közbeszerzési eljárásokból történő időleges kizárás a Tpv. 11. §-a, illetve az EUMSZ 101. cikke szerinti, bírsággal sújtott jogsértések közbeszerzési törvényben meghatározott általános, automatikus jogkövetkezménye, amelyet a jogalkotó éppen a versenyjogi jogkövetkezményre (bírság) is figyelemmel szabályozott, azt kiegészítő, erősítő jelleggel, így az I. rendű felperessel szemben kiszabott bírság összege ezen az alapon nem tekinthető okszerűtlennek, eltúlzottnak.
- [73] Ami az I. rendű felperes alperessel való együttműködését illeti, az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásának [88] bekezdésében helyesen mutatott rá, hogy az az esetben enyhítő körülményként nem volt értékelhető. Kétségtelen, hogy a Tpv. 78. § (3) bekezdése a bírság összegének meghatározása során figyelembe vehető szempontok között – példalózó felsorolásban – kifejezetten nevesíti az eljárás alá vont együttműködését. Ugyanakkor a törvény szövege „*az eljárást segítő együttműködő magatartásról*” szól, amiből a Kúria álláspontja szerint egyértelműen következik, hogy az ügyfél jóhiszemű eljárását előíró törvényi alapvető kötelezettség teljesítése önmagában még nem eredményezheti enyhébb szankció kiszabását. Enyhítő hatása a törvény szerint elvárt magatartáson túlmutató mértékű közreműködésének lehet. Nem vitás, hogy a Bírságközlemény köti a hatóságot, és attól csak kivételesen, akkor és annyiban térhet el, amennyiben a közlemény szempontrendszerének konkrét esetre alkalmazása jogszabályba ütközne; ez esetekben is az álláspontját részletes indokolással kell megalapoznia. Erre az I. rendű felperes által hivatkozott Kfv.III.37.697/2011/9. számú kúriai határozat is egyértelműen rámutat. Azonban a perbeli esetben az alperes a Bírságközleménytől nem tért el. A közlemény az együttműködés kapcsán az engedékenységi politika alkalmazásának, az egyezségi eljárás kedvezményének, a tevéleges jóvátételnek, a megfelelési erőfeszítések elismerésének és egyéb együttműködésnek a figyelembevételére ad módot. Az alperes ennek megfelelő együttműködést a határozata 738-741. pontjai szerint a Jumbo-Log Kft., a Profi-Bagger Kft. és a Restone Kft. vonatkozásában azonosított (egyezségi eljárás kedvezménye és megfelelési erőfeszítések elismerése), az I. rendű felperes esetében azonban nem, ilyet maga a felperes sem tudott az eljárás során bemutatni. A felülvizsgálati kérelemben említett, alperes által tett nyilatkozat, illetve közbeszerzési hatósági határozat az enyhítésre okot adó, a Bírságközlemény keretei közé illeszthető formájú együttműködés elismeréseként, bizonyítékként nem értelmezhető.
- [74] „*Halmazati büntetésről*” az adott esetben szó sem volt, ilyen fogalmat a Tpv., illetve a Bírságközlemény nem is ismer. Az alperes ténylegesen nem állapított meg több jogsértést az I. rendű felperes terhére, a megállapított kartelltilalomba ütköző magatartás egyszerre valósított meg piacfelosztást és árörögzítést, ám ez a bírság mértékét az alperes határozatából

kiolvashatóan nem befolyásolta. Erre jutott az elsőfokú bíróság is a jogerős ítélet indokolásának [86] bekezdésében, amivel a Kúria egyetértett.

- [75] Az eljárás alá vontak szankcionálásának az alperes határozatán belüli belső arányossága nem jelenthet azonos mértékű, de még azonos arányú szankciót sem, mert a belső arányosság az eljárás alá vont által elkövetett cselekménnyel, az abban való közrehatással, és az erre figyelemmel is értékelt enyhítő és súlyosító körülményekkel való arányosságot jelenti, minden esetben szem előtt tartva az adott eljárás alá vonttal szemben kiszabható bírság törvényi felső határát. Az I. rendű felperessel szemben kiszabott bírság összege ezeknek a kívánalmaknak megfelel, a többi eljárás alá vont bírságával való összehasonlítást az alperesnek nem kellett végeznie, ahogyan arra a jogerős ítélet indokolásának [89] bekezdése is – helyesen – rámutatott.
- [76] A II. rendű felperes esetében, a tényállás megállapítása körében az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásának [105] bekezdésében a Tpvt. 73/A. §-ának szabályozását és az ahhoz [helyesen a 2015. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 11. és 15. §-aihoz] kapcsolódó jogalkotói indokolást vizsgálva arra az általános jogi álláspontra helyezkedett, hogy a jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozat kizárólag az azt tevő eljárás alá vonttal kapcsolatban vehető figyelembe, az elismerő nyilatkozattal érintett, abban részt nem vevő féllel – jelen esetben a II. rendű felperessel – szemben bizonyítékként nem értékelhető. A II. rendű felperes vonatkozásában az alperes által a versenyfelügyeleti eljárásban összegyűjtött további bizonyítékokat – a teljes felülvizsgálat elve alapján – pedig összegezve úgy értékelte, hogy azok nem alkotnak olyan zárt logikai láncot, amelyből megalapozottan lehetett volna arra következtetni, hogy a II. rendű felperes a saját magatartását akképpen alakította, hogy azzal a közbeszerzési tenderek lefolytatása során jelentkező bizonytalanságot kiküszöbölje vagy csökkentse.
- [77] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelme és az alperesi érdekelt csatlakozó felülvizsgálati kérelme alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság téves, a Kúria közzétett határozataival ellentétes jogértelmezéssel állapította meg, hogy a jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozat kizárólag a nyilatkozattevével kapcsolatban vehető figyelembe, és döntött annak a bizonyítékok köréből való kirekesztéséről a II. rendű felperes vonatkozásában.
- [78] A Kúria a Kf.II.37.959/2018/14. számú határozatában az adott ügy felperesei vonatkozásában „a jogsértést alátámasztó, hiteles bizonyítéknak” minősítette – egyebek mellett – a perben nem álló harmadik eljárás alá vont vállalkozás egyezségi nyilatkozatát. Az ítélet indokolásának [66] bekezdése így fogalmaz: „*Hangsúlyozandó, hogy az alperes nem kizárólag egyetlen forrásból származó bizonyítékok, az (...) Zrt. belső e-mailjei alapján állapította meg a jogsértést, hanem egyéb bizonyítékok is rendelkezésre álltak, így az egyes szerződéstervezetek, egyes ügyfélnyilatkozatok, a II. rendű felperes és más vállalkozások e-mailjei, valamint az (...) Zrt. egyezségi nyilatkozata is, melyek a jogsértést alátámasztó, hiteles bizonyítékként értékelhetőek voltak.*” Az ítélet ezt követően az indokolás [69] bekezdésében is a felperesek jogsértése körében értékelt bizonyítékok között sorolja fel az egyezségi nyilatkozatot.
- [79] A Kúria a Kf.V.39.062/2020/4. számú határozatában a bizonyítás hiányossága körében kifejtett felperesi érveket alaptalannak ítélve, az indokolás [50] bekezdésében az alábbi megállapítást tette: „*Az elsőfokú bíróság számba vette, hogy a Tpvt. 11. §-a szerinti jogsértés megállapítása során az alperes a feltárt bizonyítékok körében értékelte a pályázatok benyújtásának a körülményeit, a számítógép szerverén talált dokumentációkat (formai és tartalmi szempontból is), az e-mail küldést, az időbeli egybeeséseket, a felek és a pályázók nyilatkozatait, valamint a (...) Kft. egyezségi eljárás keretében tett, az alperes által megállapított tényállást teljes egészében alátámasztó, a jogsértést elismerő nyilatkozatát, továbbá a bizonyítékok alapján okszerű következtetéssel is élt, az egyes pályázatokon való felperesi összejátszást az értékelt bizonyítékokra épülő logikai láncsal támasztotta alá.*”
- [80] A fentiekre figyelemmel létezik tehát iránymutató kúriai álláspont arra nézve, hogy a jogsértést

elismerő egyezségi nyilatkozatban foglaltak nem csak az azt tevő, hanem a jogsértésben részt vevő, eljárás alá vont más vállalkozás esetében is a jogsértést alátámasztó, hiteles bizonyítékként felhasználhatók. Az a jogerős ítéletben megjelölt okfejtés, amely a nyilatkozattevőn kívüli eljárás alá vonttal szemben – általánosságban – nem ismeri el ilyen az egyezségi nyilatkozat bizonyítékként történő felhasználhatóságát, szembe megy az idézett kúriai gyakorlattal.

- [81] A II. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakkal összefüggésben a Kúria kiemeli: mindkét hivatkozott precedens – a jelen ügyhöz hasonlóan – a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmába ütköző magatartás miatti jogsértést megállapító és szankcionáló versenyhatósági határozat kapcsán született, valamennyi eljárásban felmerült az adott ügy felperesein kívüli eljárás alá vont vállalkozás által tett, jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozat bizonyítékként történő felhasználhatóságának kérdése, amely kérdés megítélése szempontjából releváns jogi háttér az említett ügyekben azonos. A felmerülő jogkérdésben a Kúria a hivatkozott ügyekben állást foglalt, jogi álláspontja a felhasználhatóság körében a közzétett határozatokból (annak idézett részeiből) egyértelműen kiolvasható. Így a Jogegységi Panasz Tanács Jpe.I.60.002/2021/7. számú határozatában kifejtettek szerinti ügyszabadság a Kúria megítélése szerint e vonatkozásban fennáll.
- [82] Fontosnak tartja továbbá hangsúlyozni a Kúria, hogy bár a korlátozott precedensrendszerben – a jogegység érdekében – az alsóbb fokú bíróságok fő szabály szerint kötelesek a Kúria jogértelmezését követni, azonban az eljárási törvények lehetőséget adnak a peres felek számára a Kúria közzétett határozataitól való eltérés indítványozására, az alsóbb fokú bíróságok számára pedig az indokolt eltérésre. A Kp. 84. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdésének utolsó mondata értelmében az ítélet jogi indokolásának tartalmaznia kell azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, vagy az arra irányuló indítványt elutasította. Az elsőfokú bíróság ugyan az eltérést nem észlelte, nem is utalt a Kúria fenti határozataira, azonban a kérdésben a jogi álláspontját kifejtette. Ezt azonban a Kúria – a II. rendű felperes érvelésével ellentétben – nem tartotta meggyőzőnek, a Kúria precedensértékű határozatait az adott ügyre vonatkozóan is irányadónak tekinti, az azokban foglaltaktól eltérni nem kíván, a következőkre tekintettel.
- [83] A Ket. 50. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni; ha ehhez nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, bizonyítási eljárást folytat le. A (4) bekezdés első mondata szerint a hatósági eljárásban olyan bizonyíték használható fel, amely alkalmas a tényállás tisztázásának megkönnyítésére. Az (5) bekezdés rögzíti, hogy – főszabály szerint – a hatóság szabadon választja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközt. A (6) bekezdés értelmében pedig a hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást.
- [84] A közigazgatási hatósági eljárásban tehát a bizonyítás alapvetően szabad: bármely bizonyítási eszköz felhasználható, a bizonyítékok súlyának, nyomatékának, bizonyító erejének értékelése is a hatóságra van bízva. Az egyezségi eljárás Tpv. 73/A. §-ának – az elsőfokú bíróság által hivatkozott – szabályozása ezt az általános elvet nem írja felül, e § (5) bekezdéséből, illetve a Módtv. jogalkotói indokolásából nem olvasható ki az elsőfokú bíróság által levont következtetés.
- [85] Éppen ellenkezőleg, a Tpv. 73/A. § (5) bekezdése kifejezetten lehetővé teszi a jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozatok bizonyítékként való felhasználását, hiszen pontosan arról rendelkezik, hogy csak az egyezségi nyilatkozat jogszerű visszavonása esetén nem vehető figyelembe bizonyítékként a Tpv. 73/A. § (3) bekezdés a) pontja szerinti elismerő nyilatkozat. Az egyezségi nyilatkozat visszavonására ugyanakkor sem a precedens jogesetekben, sem a perbeli ügyben ténylegesen nem került sor.
- [86] Az egyezségi nyilatkozat megismerhetőségének korlátozott volta ugyancsak nem alkalmas az

elsőfokú bíróság álláspontjának alátámasztására. Kétségtelen, hogy – amint arra a Módtv. jogalkotói indokolása is utal – az erre vonatkozó a szabályozás az egyezségi eljárásban résztvevő ügyfelet védi az esetleges hátrányos következményektől, azonban a Tpv. 73/A. § - Módtv.-nyel módosított – (7) bekezdése a Tpv. 55. § (5) bekezdésében meghatározott időpontot követően a többi ügyfél számára biztosítja az iratbetekintési jog gyakorlását, a Tpv. 73/A. § 2021. január 1-jétől hatályos (8) bekezdése (az ECN+ irányelv rendelkezéseinek átültetésével) pedig azt is egyértelművé teszi, hogy a (7) bekezdés szerint iratbetekintésre jogosult az egyezségi nyilatkozatban szereplő adatokat védelemhez való jogának gyakorlása érdekében használhatja fel. Minderre tekintettel a Kúria nem fogadta el az elsőfokú bíróság levezetését, amely lényegében arra vonatkozott, hogy az egyezségi nyilatkozat csak a nyilatkozattevő viszonylatában lehet értelmezhető.

- [87] Az alperes felülvizsgálati érvelése helyes volt a tekintetben is, hogy a kúriai jogértelmezést az uniós joggyakorlat is alátámasztja. Az Európai Unió Törvényszékének T-433/16. számú Pometon ügyben hozott ítélete indokolásának 92-93. pontjai így szólnak: *„Az vitathatatlanul egyértelmű, hogy a jelen ügyben az, hogy a szóban forgó kartellben részt vevő négy vállalkozás elismerte vétkességét, olyan körülmény, amely szorosan és elkerülhetetlenül kihathat az ugyanazon kartellben való részvétellel gyanúsított ötödik vállalkozás, vagyis a Pometon részvételével kapcsolatos tényekre. Ugyanakkor ha egy vállalkozás szabad belátása alapján úgy dönt, hogy a hibrid eljárást választja, ahelyett hogy vitarendezési beadványt terjesztene a Bizottság elé, nem állíthatja az ártatlanság vélelmének tiszteletben tartására hivatkozva azt, hogy a Bizottság mint a versenyszabályok tiszteletben tartására köteles hatóság, a vitarendezési határozatban teljes mértékben köteles figyelmen kívül hagyni a megállapodást kötő más vállalkozások által elismert egyes olyan tényeket, amelyek bár a vitarendezési eljárásban részt nem vevő felperes magatartásaira vonatkoznak, mégis relevánsak az említett kartell egésze fennállásának értékelése szempontjából.”*
- [88] A II. rendű felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében kiemelte, hogy a precedens ügyekben számos más bizonyíték állt a hatóság rendelkezésére, amelyek minden ésszerű kételyt kizártak az eljárás alá vont vállalkozások jogellenes magatartására vonatkozóan. Ezzel kapcsolatban a Kúria rámutat egyfelől, hogy az elsőfokú bíróság az eltérő jogértelmezését nem ezzel indokolta, másfelől, hogy ez az indok nem is lehetne alapja az eltérő értelmezésnek. A jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozat bizonyítékok köréből való kirekesztése jogszerűségének kérdése független attól, hogy egyébként az adott ügyben még milyen bizonyítékok állnak rendelkezésre a jogsértés alátámasztására. Megjegyzi a Kúria, hogy a perbeli esetben is rendelkezésre álltak egyéb bizonyítékok. Az a II. rendű felperesi érv is súlytalan, hogy az egyezségi nyilatkozatokat az alperes maga is csak, mint kiegészítő bizonyítékokat vette számításba, mert a hangsúly e tekintetben azon van, hogy azokat az alperes bizonyítékként értékelte, az elsőfokú bíróság pedig a bizonyíték-értékelésből – a fentiekre figyelemmel a Kúria gyakorlatától alap nélkül eltérve – kirekesztette.
- [89] A bemutatott téves, a Kúria közzétett határozataival ellentétes jogértelmezés az ügy érdemére kiható jogszabálysértéshez vezetett, mert a bizonyítékok elsőfokú bíróság általi, a Kp. 78. § (1) és (2) bekezdéseiben, illetve a Pp. 279. § (1) bekezdésén alapuló értékelését – szükségszerű módon – nyilvánvalóan helytelenné, kirívóan okszerűtlenné tette, függetlenül attól, hogy a II. rendű felperes alternatív magyarázatának elfogadását egyebekben részletesen megindokolta. Mindez pedig a II. rendű felperes terhére rótt, a Tpv. 11. § (2) bekezdés a) és d) pontjai, illetve az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdés a) és c) pontjai szerinti jogsértés megállapíthatóságát is befolyásolta. Az alperes a jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozatokat a kiegészítő előzetes álláspontjában, majd a határozatában szerepeltette, jogi álláspontja az volt, hogy az egyezségi nyilatkozatok további bizonyítékként alátámasztják és megerősítik a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokat. Ezt az elsőfokú bíróságnak az alperes határozatában foglaltak teljes felülvizsgálata során érdemben kellett volna értékelnie, ehelyett azonban az egyezségi

nyilatkozatokat – helytelenül – a II. rendű felperes vonatkozásában az értékelés köréből kizárta, ami elfogadhatatlan. A Kúriának ezen a ponton pedig meg kellett állnia, hiszen valamely bizonyíték elmaradt értékelése a felülvizsgálati eljárásban már nem pótolható, a Kúria az elsőfokú bíróság helyett nem teheti mérlegre az adott bizonyítékot, és nem foglalhat állást abban, hogy immár valamennyi bizonyítékot egyenként és összességében értékelve az alperes által megállapított tényállás, avagy a II. rendű felperes által kínált alternatív magyarázat a megalapozott.

- [90] Miután az alperes felülvizsgálati kérelme és az alperesi érdekelt csatlakozó felülvizsgálati kérelme ezzel eredményre vezetett, kérelmeik további – a II. rendű felperes vonatkozásában az egyes bizonyítékok mikénti érdemi értékelését kifogásoló – részének részletes ismertetését és értékelését, mint szükségtelent, a Kúria mellőzte.
- [91] A kifejtettekre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét az I. rendű felperes vonatkozásában a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, míg a II. rendű felperest illetően a Kp. 121. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [92] Az elsőfokú bíróságnak a kizárólag a II. rendű felperes vonatkozásában megismételt eljárásában a II. rendű felperes keresetét ismételten el kell bírálnia, ennek során, a tényállás megállapítása körében a bizonyítékok közül nem rekesztheti ki az eljárás alá vont más vállalkozások által tett, a jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozatokat.

A döntés elvi tartalma

- [93] *1. Kartellügyekben az ún. teljes felülvizsgálat elvének kell érvényesülnie. Az eljáró bíróság feladata az, hogy állást foglaljon arról, hogy a hatóság a tényállás-tisztázási kötelezettségének eleget tett-e, az egyes, az eljárás alá vont személy által vitatott tények valóságát bizonyítékokkal megfelelően alátámasztotta-e. A bizonyítékok bizonyító erejének meghatározása a bíró belső meggyőződésére van bízva, így annak a tisztességes eljárást kielégítő korlátja a bírónak a szabad mérlegelést illető számadási (indokolási) kötelezettsége. A bíróságnak kötelessége a több elfogadható magyarázat közül azt választania, amelyik elfogadása mellett észszerű indokokat tud felhozni.*
- 2. Az előzetes álláspont és a határozat közötti eltérés esetén a védekezéshez való jog sérelme csak abban az esetben merülhet fel, ha a határozati döntés olyan lényeges új tényen, körülményen, bizonyítékon alapul, amely az előzetes álláspontban még nem szerepelt olyan módon, hogy az alapján az eljárás alá vont meg tudta volna védeni magát. Ha az előzetes álláspontához képest új tényt, körülményt, bizonyítékot az eljárás alá vont megismerhette és módja volt a védekezésre, akkor az a határozatban felhasználható.*
- 3. A bírósági eljárás tisztességességéhez, a hatékony jogorvoslathoz, a teljes felülvizsgálat elvégzéséhez tartozik (s így alappal nem kérhető számon az elsőfokú bíróságon), ha az anyagi pervezetés eszközeivel élve a felperesek által vitatott körülményeket alaposan vizsgálja, azok mentén a határozat jogszerű, avagy jogszerűtlen voltának tisztázására törekszik.*
- 4. A jogsértést elismerő egyezségi nyilatkozatban foglaltak nem csak az azt tevő, hanem a jogsértésben részt vevő, eljárás alá vont más vállalkozás esetében is a jogsértést alátámasztó, hiteles bizonyítékként felhasználhatók.*

Záró rész

- [94] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 107. § (1) bekezdése alapján – a peres felek kérelmére tartott – tárgyaláson bírálta el.
- [95] A jogerős ítélet részbeni hatályában fenntartására figyelemmel az alperes e körben felmerült költségeinek megfizetésére az I. rendű felperes a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles. A Kúria a felülvizsgálati perköltség viseléséről, összegéről a Pp. 82. § (1)-(3) bekezdéseire, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletben foglaltakra is figyelemmel, a jogszabályoknak megfelelő felszámítás szerint, a ténylegesen elvégzett kamarai jogtanácsosi tevékenységgel arányosan döntött.
- [96] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdés h) pontjában biztosított tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az Itv. 39. § (1) bekezdésében és 50. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű felülvizsgálati eljárási illeték viselésére az I. rendű felperes a Pp. 101. § (1) bekezdése, valamint 102. § (1) bekezdése alapján köteles.
- [97] A jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezésére figyelemmel a II. rendű felperesnek és az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban e körben felmerült költségének, valamint a feljegyzett felülvizsgálati, illetve csatlakozó felülvizsgálati eljárási illeték összegét a Kp. 110. § (3) bekezdése alapján megállapította azzal, hogy annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt. Az alperesi érdekelt a felülvizsgálati eljárásban költséget nem igényelt, ezért e körben a Kúriának határoznia nem kellett.
- [98] A Kúria által hozott határozat ellen felülvizsgálatnak a Kp. 116. § d) pontja alapján nincs helye.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Varga Zs. András s.k.
a tanács elnöke

Dr. Remes Gábor s.k.
előadó bíró

Dr. Fekete Ildikó s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

